Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-101

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.1 (व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, भाग-1)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मुद्रितशोधनाच्या खुणा व चिन्हे आणि त्यांच्या वापराबाबत माहिती लिहा.

किंवा

खालील उतारा लेखनविषयक नियमांनुसार दुरूस्त करून लिहा :

आजचे युग अवकाषयुग आहे, संगनकयुग आहे. जागतीकीकरण आलेले आहे मानवी जीवनातील सर्वच क्षेत्रावर जागतिकीकरनाचा पभाव दिसुन ये तो आहे. त्याचे परिणाम आपण दैनंदिन जीवणात अनूभवत आहोत. या कांचनसंस्कृतिच्या वादळात मानवी मूल्ये हखतात की काय-अशी भीतिही वाटत आहे आणी त्याचवेळी प्रगतिचा अश्वहि वायुवेगाणे पूढे दोडत आह. जुन्या समस्या सपल्या तरी नव्या समस्याना ऊत आला आहे. आपन या सर्व समस्याना तोड देत देत माणवी जीवनातील समाधानाचा सुखाचा व शांतिचा विचार करनार आहोत.

2. एखाद्या वाङ्मयीन नियतकालिकाचे संपादन करताना कोणकोणत्या घटकांचा विचार करावा लागतो, ते सविस्तर लिहा.

किंवा

विविध साहित्यसंस्थांच्या मुखपत्रांच्या वाङ्मयीन कार्यकर्तृत्त्वाचा परिचय करून द्या.

3. मुलाखतीचे प्रकार कोणते ते सांगून माध्यमानुसार व विषयानुसार मुलाखतीचे स्वरूप कसे बदलते? याविषयी सविस्तर लिहा.

किंवा

मुलाखत म्हणजे काय? ते सांगून एखाद्या प्रगतशील शेतकऱ्याची दूरदर्शनसाठी मुलाखतीचे प्रारूप तयार करा.

munotes.in

4. तुमच्या परिसरातील सांडपाण्याची व्यवस्था लावण्याविषयी नगरपरिषदेकडे अर्ज करा.

किंवा

महाविद्यालयाच्या स्नेह संमेलनासाठी प्रसिद्ध साहित्यिक व समीक्षक डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले यांना निमंत्रित करावयाचे आहे. त्यासाठी त्यांना उद्देशून निमंत्रणपत्र तैयार करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संहिता संपादन करताना घ्यावयाची काळजी

(ब) जाहिरातींचे स्थान

(क) अनियतकालिकांचे वाङ्मयीन कार्य

(ड) दिवाळी अंकांचे योगदान.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-102

M.A. (Part-I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-2

[अर्वाचीन मराठी वाङ्‌मयाचा इतिहास (1818 ते 1920)]

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. अव्वल इंग्रजी कालखंडातील सामाजिक प्रबोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

इ.स. 1818 ते 1874 या कालखंडातील मराठी वाङ्‌मयाच्या पाठीमागे भाषांतराची प्रमुख प्रेरणा कशी कार्यरत होती ते विशद करा.

2. इ.स. 1874 ते 1920 या कालखंडातील निबंध वाङ्‌मयाचे वेगळेपण विशद करा.

किंवा

मराठी संगीत रंगभूमीचा सूवर्णकाळ स्पष्ट करा.

3. इ.स. 1874 ते 1920 या कालखंडातील कविता या वाङ्‌मय प्रकाराची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

महात्मा फुले यांचे वाङ्‌मयीन कार्य स्पष्ट करा.

4. मराठी साहित्य आणि गांधीवाद यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

इ.स. 1920 पूर्वीच्या मराठी कथेची वाटचाल स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) बालकवींचे काव्यलेखन

(2) अव्वल इंग्रजी कालखंडातील निबंध वाङ्मय

(3) किर्लोस्करांचे नाट्यलेखन

(4) लोकहितवादींची शतपत्रे.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**]

[Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-103

M.A. (Part I) (First Sem.) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-3

भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक भाषाभ्यास पद्धतींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा म्हणजे काय ? ते सांगून व्यावहारिक भाषा आणि साहित्याची भाषा यातील भेद स्पष्ट करा.

2. भाषाविज्ञान आणि मानसशास्त्र यांचा परस्परसंबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

स्वनिमांचे प्रकार सांगून मराठी भाषेतील स्वनिम व्यवस्था स्पष्ट करा.

3. रूपिका, रूपिम आणि रूपिकांतर संकल्पना स्पष्ट करून परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

रूपबंध आणि वाक्य यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

4. प्रथमोपस्थित संघटक विश्लेषण पद्धतीचे स्वरूप सोदाहरण विशद करा.

किंवा

अर्थ म्हणजे काय ? ते सांगून अर्थाचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) उच्चार आणि लेखन

(*ii*) भाषाविज्ञान आणि बोलीभूगोल

(*iii*) सुरावली

(*iv*) वाक्याचे घटक.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**9**

Seat No.	

[5502]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील **पाच** प्रश्नपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) ग्रामीण साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

(5) अलंकार व छंद

munotes.in

(1) ग्रामीण साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. ग्रामीण साहित्य प्रवाहनिर्मितीमागे कोणती कारणे दिसून येतात स्पष्ट करा.

किंवा

कृषी औद्योगिक अवस्थांतरे आणि ग्रामीण साहित्यातील परस्परसंबंध विशद करा.

P.T.O.

2. ग्रामीण साहित्यातून बदलत्या गावगाड्याचे दर्शन कसे घडते ? स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्याचे वेगळेपण विशद करा.

3. ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक-सांस्कृतिक चळवळींचा असलेला परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण बोलींचे ग्रामीण साहित्यातील योगदान सांगा.

4. ग्रामीण कथेचा थोडक्यात आढावा घ्या.

किंवा

'ग्रामीण जीवनाचे प्रभावी चित्रण ग्रामीण कादंबरीतून दिसून येते' स्पष्ट करा.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) ग्रामीण साहित्याचे योगदान

(2) बदलती खेडी आणि ग्रामीण साहित्य

(3) ग्रामीण कवयित्रींची कविता

(4) ग्रामीण साहित्याचे देशीपण.

mumotes.in

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य आणि संस्कृती यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2. 'मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय हे भक्ती वाङ्मय म्हणून ओळखले जाते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

मराठीतील सर्व पंथीय साहित्याचा सविस्तर आढावा घ्या.

3. लोकसाहित्याचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव उदाहरणांसह अधोरेखित करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील राजवटी आणि मराठी साहित्यनिर्मिती यांचा परामर्श घ्या.

4. महाराष्ट्रातील धर्मसुधारणा व समाजसुधारणा विषयक चळवळींचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

munotes.in

किंवा

मराठी साहित्य व महाराष्ट्र संस्कृती यांचा साहित्यिक अनुबंध स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संतमेळ्याची अभंगवाणी

(ब) विविध सांस्कृतिक कला

(क) साहित्यप्रसाराची मध्ययुगीन माध्यमे

(ड) जनाबाईंच्या अभंगातील भक्तीभाव.

munotes.in

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे विशद करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप स्पष्ट करून त्याची आवश्यकता लिहा.

2. वाङ्मयीन प्रभावाच्या संकल्पनेचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

राष्ट्रीय साहित्याच्या आविष्काराचे सामर्थ्य स्पष्ट करा.

3. विश्वसाहित्य संकल्पनेची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

विश्वसाहित्यकृती म्हणून गणल्या गेलेल्या साहित्यकृतींचे विश्लेषण करा.

4. काझी सलीम व मर्ढेकर यांच्या काव्याच्या मर्यादांचा आढावा घ्या.

किंवा

काझी सलीम व मर्ढेकर यांच्या काव्यातून सामाजिक व सांस्कृतिक जीवनाचे दर्शन कसे घडते, ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

munotes.in

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) तौलनिक साहित्याभ्यास : अनुवादकाचे स्थान

(2) राष्ट्रीय साहित्याचे फलित

(3) सलीम काझी यांच्या कवितेतील तत्त्वज्ञान

(4) मर्ढेकरांच्या काव्यातील प्रतिमाविश्व.

munotes.in

[5502]-104

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. इतिहासलेखनासंबंधीच्या विविध उत्पत्ती स्पष्ट कर.

किंवा

वाङ्मयेतिहास म्हणजे काय ते सविस्तर लिहा.

2. वाङ्मयेतिहास व अन्य प्रकारचे इतिहास यातील भेदरेषा स्पष्ट करा.

किंवा

एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र म्हणून वाङ्मयेतिहासाचे महत्त्व विशद करा.

3. थॉमस वार्टन व एच. ए. तेन यांनी मांडलेल्या वाङ्मयेतिहासविषयक संकल्पनाचा परिचय करून द्या.

किंवा

भारतीयांनी मांडलेल्या वाङ्मयेतिहासविषयक संकल्पनांचा वेध घ्या.

4. वाङ्मयेतिहासलेखनाचे स्वरूपावरून पडणारे प्रकार स्पष्ट करा.

munotes.in

किंवा

वाङ्मयेतिहासकारासमोरील उद्दिष्टांनुसार वाङ्मयेतिहासलेखनाचे प्रकार कोणते ते लिहा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) इतिहास व वाङ्मयेतिहास यातील अनुबंध

(2) वाङ्मयेतिहासाचे पुर्नलेखन

(3) वाङ्मय प्रकारानुसार वाङ्मयेतिहास लेखन

(4) वि. का. राजवाडे यांचे वाङ्मयेतिहासासंबंधीचे विचार.

munotes.in

(5) अलंकार व छंद

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. अलंकार या संकल्पनेचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

काव्यातील अलंकाराचे महत्त्व स्पष्ट करा.

2. छंद ही संकल्पना संस्कृत पूर्वपीठिकेच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

मराठीतील आरती व भूपाळी या भक्तीपर काव्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. अलंकाराचे अलंकारकत्व कोणकोणत्या तत्त्वांनी सिद्ध होते ते लिहा.

किंवा

काव्यगुण म्हणजे काय ते सांगून त्यातील छंदाचे महत्त्व विशद करा.

4. छंदोरचनेतील लयतत्त्वाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मराठीतील अलंकार व छंदविषयक चर्चेचा आढावा घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) स्वभावोक्ती अलंकार

(2) वैदिक छंदोरचना

(3) मुक्तछंद

(4) रा. अ. काळेले यांनी सुचविलेले नवे अलंकार.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, भाग-2)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. भाषांतराचे प्रकार सांगून भाषांतराची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

खाली दिलेल्या इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :

Conservation is a type of spoken language. If differs from dialogue, chat, gossip, discussion and debate. Conversation is informal talk in which people exchange news, views, feelings, ideas, reactions, responses and thoughts. Conversation is a two-way communication. Conversation is an Art. It requires imagination wisdom, ready-wit, presence of mind and above all mastery on language. In a conversation, we take turns as speakers and listeners alternatively. A conversation centres around subjects like weather, parties, functions, festivals and so on. Context binds up a conversation together setting, participants and topic are essential factors of conversation. The conversation can be formal, neutral or informal.

2. निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करून प्रभावी निवेदनाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

आकाशवाणीवरील विविध कार्यक्रमांचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

3. माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याच्या कामाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कौशल्ये कोणती ते सांगून जनसंपर्क अधिकाऱ्याच्या व्यक्तिमत्त्वाचे पैलू उलगडून दाखवा.

4. नियतकालिकासाठी प्रसिद्ध/पुरस्कारप्राप्त लेखकाची प्रत्यक्ष मुलाखत घ्यावयाची असल्यास पूर्वतयारी कशी कराल ?

किंवा

दूरदर्शनच्या सामाजिक-सांस्कृतिक क्षेत्रातील कार्यबद्दल सविस्तर लिहा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) भाषांतरातील अडचणी

(ब) सूत्रसंचालन एक भाषिक कौशल्य

(क) विद्यापीठ व शैक्षणिक संस्थांचे जनसंपर्क अधिकारी – कार्ये

(ड) वर्तमानपत्र – एक प्रसारमाध्यम.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-2

अर्वाचीन मराठी वाङ्‌मयाचा इतिहास (1920 ते 1960)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. 1920 ते 1960 या कालखंडातील मराठी साहित्याच्या समीक्षा व्यवहाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

1945 ते 1960 या कालखंडातील लघुकथा या वाङ्‌मयाची प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.

2. 1920 ते 1945 या कालखंडातील नाटयवाङ्‌मयाच्या विकासाचे टप्पे सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

1945 ते 1960 या काळातील ललित गद्याचे स्वरूप कसे होते ? ते स्पष्ट करा.

3. 1920 ते 1960 या कालखंडातील कादंबरीलेखनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

1920 ते 1960 या कालखंडातील मराठी काव्यलेखनाची वाटचाल स्पष्ट करा.

4. वि. स. खांडेकर यांच्या कादंबरीलेखनाचा परामर्श घेऊन त्यांच्या कादंबरीलेखनाचे विशेष सांगा.

किंवा

दिवाकरकृष्ण यांच्या कथालेखनाचे विशेष सांगून कोणत्याही एका कथेचा सविस्तर परिचय करून द्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) नवकाव्याची वैशिष्ट्ये

(*ii*) विभावरी शिरूरकर यांचे कादंबरीलेखन

(*iii*) आचार्य अत्र्यांची नाटके

(*iv*) ना. सी. फडके यांचे कादंबरीलेखन.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-203

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

भाषाविज्ञान - सामाजिक

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सामाजिक भाषाविज्ञान म्हणजे काय ? ते सांगून त्याचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा, बोली व समाज यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

2. समाजभाषाविज्ञानातील 'भाषिक सापेक्षतावादाच्या' सिद्धांताची चर्चा करा.

किंवा

बोली म्हणजे काय ? ते सांगून दैनंदिन व्यावहारिक बोली व व्यावसायिकांची बोली यांच्यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

3. लिंगभेदानुसार भाषेमध्ये होणारे बदल सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

4. पिजिन आणि क्रिऑल भाषा निर्मितीसंदर्भातील सिद्धांताचा मागोवा घ्या.

किंवा

समाजांतर्गत नवव्यवस्थांच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करून त्यांच्या अवष्किार पद्धतींची चर्चा करा.

munotes.in

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) जाती वर्गव्यवस्था आणि समाज

(*ii*) भाषिक लघुक्षेत्रे

(*iii*) भाषा आणि परभाषासंपर्क

(*iv*) संगणक क्षेत्रातील भाषाविचार.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5502]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील **पाच** अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) दलित साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतरमीमांसा

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग-2)

किंवा

(5) अलंकार, छंद आणि व्याकरण

munotes.in

(1) दलित साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. दलित साहित्याच्या निर्मितीमागे बुद्ध, म. फुले व कार्ल मार्क्स यांच्या विचार प्रेरणेचा असणारा संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्याच्या भूमिकेविषयी सविस्तर चर्चा करा.

2. दलित साहित्यातील वेदना, विद्रोह आणि नकार यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'दलित साहित्यातून सामाजिक बांधिलकीचे दर्शन घडते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

3. दलित कवितांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

किंवा

'दलित कादंबरीने मराठी कादंबरी वाङ्मयात मोलाची भर घातली आहे' या विधानाची चर्चा करा.

4. दलित साहित्याने मराठी साहित्याला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्य व दलित चळवळ यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) दलित साहित्याचे वेगळेपण

(*ii*) दलित साहित्यातील एकसुरीपणा

(*iii*) दलित शाहिरीवाङ्मय

(*iv*) दलित साहित्यातील विज्ञाननिष्ठा.

munotes.in

(2) मराठी वाङ्‌मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. अव्वल इंग्रजी कालखंडातील शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

1818 ते 1960 या कालखंडातील सामाजिक, सांस्कृतिक स्थित्यंतराचा साहित्यावर झालेल्या परिणामांची चिकित्सा करा.

2. महात्मा फुले यांनी केलेल्या सामाजिक चळवळी आणि त्यांचे वाङ्‌मयीन कार्यकर्तृत्त्व यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

महात्मा फुले यांनी केलेल्या सामाजिक क्रांतीची परिणामकारकता साहित्यातून कशी प्रतिबिंबित होते, चर्चा करा.

3. नवसाहित्याच्या उदयाची कारणे सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील राजकीय विचारप्रणालीचा मराठी साहित्यावर झालेला परिणाम सोदाहरण लिहा.

4. 'अर्वाचीन मराठी कवितेत नवकवितेचा उदय हा एक क्रांतदर्शी बदल आहे'—या विधानाची चर्चा करा.

munotes.in

किंवा

1818 ते 1960 या कालखंडातील नवकथा व नवकवितेची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती ? ते सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) लोकहितवादींची शतपत्रे

(ब) कलावाद व जीवनवाद

(क) 1942 च्या चलेजाव चळवळींचा साहित्यावरील प्रभाव

(ड) ज्ञानोदय नियतकालिकाचे योगदान.

munotes.in

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतरमीमांसा

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून आदर्श भाषांतरकर्त्याची गुणवैशिष्ट्ये कोणती ते लिहा.

किंवा

'भाषांतर आणि संस्कृति विशिष्टता', यांच्या परस्पर संबंधाचे विश्लेषण करा.

2. भाषांतराच्या विविध प्रकारांचा सविस्तर परामर्श घ्या.

किंवा

नाटकाचे भाषांतर करताना येणाऱ्या अडचणींचा आढावा घ्या.

3. "'हवेली' वेव्हरलेची ही कादंबरी रहस्यमयते—भोवती गुंफलेली आहे" या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

'हवेली' वेव्हरलेची या कादंबरीच्या वाङ्मयीन गुणवैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या.

4. 'तुंबाडचे खोत' या कादंबरीच्या भाषिक वैशिष्ट्यांचा परिचय करून द्या.

किंवा

'तुंबाडचे खोत' कादंबरीच्या कथानकाचा धावता आढावा घ्या.

munotes.in

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) 'भावानुवाद' संकल्पना

(ब) कवितेचे भाषांतर

(क) 'स्रोत भाषा' व 'लक्ष्य भाषा'

(ड) 'हवेली' कादंबरीतील रूही.

munotes.in

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग-2)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील समस्या व अडचणी स्पष्ट करा.

2. आधुनिक मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणींची चर्चा करा.

किंवा

अ.ना. देशपांडे यांचे वाङ्मयेतिहास लेखनातील योगदान विशद करा.

3. मराठी वाङ्मयाचे हिंदी व अन्य भाषेतील वाङ्मयेतिहास लेखन कसे झाले ते सांगा.

किंवा

1947 पर्यंतचा मराठी वाङ्मयेतिहास संबंधीचा विचार सांगा.

4. वाङ्मयेतिहासकारांच्या कार्याचे स्थूल मूल्यमापन करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासातील माटे-बेडेकर वाद स्पष्ट करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) मराठी वाङ्मयाचा भारतक्षेत्रीय इतिहास

(2) वाङ्मयेतिहास लेखनाचा तांत्रिक विचार

(3) म.सा.प.चा. वाङ्मयेतिहास लेखन प्रकल्प

(4) ल.रा. पांगारकर यांचे वाङ्मयेतिहास लेखन.

munotes.in

(5) अलंकार, छंद आणि व्याकरण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भाषेतील व्याकरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी व्याकरण विचारांच्या मर्यादा विशद करा.

2. भाषा व व्याकरण यांच्या परस्पर संबंधाची चर्चा करा.

किंवा

मराठी व्याकरणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

3. वर्णनात्मक व्याकरण आणि तुलनात्मक व्याकरण यांचा परिचय सांगा.

किंवा

आदेशात्मक व्याकरण या प्रकाराची साधक-बाधक चर्चा करा.

4. व्याकरणाचा भाषेतील वापर व त्यामागील प्रयोजने स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी व्याकरणकारांच्या व्याकरणविषयक विचारांची चर्चा करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) वाक्यविचार

(2) ऐतिहासिक व्याकरण

(3) कर्मणी प्रयोग

(4) मराठीची वर्णमाला.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-301

M.A. (Part-II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. 'प्रसार माध्यम' संकल्पना स्पष्ट करून तिचे स्वरूप व विशेष थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

विकास पत्रकारितेविषयी माहिती लिहा.

2. विविध कलांचे परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

तुम्हाला आवडलेल्या एका चित्रपटाचे आस्वादलेखन करा.

3. तुमच्या परिसरात कृषी क्षेत्रात कार्य केलेल्या आदर्श कृषी सेवकाचा परिचय करून द्या.

किंवा

तुम्ही वाचलेल्या एका ग्रंथाचे परीक्षण करा.

4. श्राव्य माध्यमाच्या भाषेचे विशेष व लेखनतंत्राची चर्चा करा.

किंवा

दृक्-श्राव्य माध्यमासाठी लेखन करतांना कोणकोणत्या बाबींचे ज्ञान असावे लागते, ते सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) वृत्तसंस्कृतीचे घटक

(2) शिल्पकला-अस्वादलेखन

(3) व्यक्तिवेध-लेखनस्वरूप

(4) संगीत समीक्षा.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-302

M.A. (Part-II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-6

(साहित्य समीक्षा व संशोधन)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. समीक्षेची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

समीक्षेची प्रयोजने उदाहरणासह स्पष्ट करा.

2. समीक्षकाने वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांचा अभ्यास केला पाहिजे. साधार चर्चा करा.

किंवा

समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये कोणती ? ते स्पष्ट करा.

3. ऐतिहासिक समीक्षापद्धतीचे स्वरूप व मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यकृतीचे सौंदर्य उलगडून दाखविण्यासाठी रूपवादी समीक्षापद्धत कशी उपयुक्त ठरते ? ते साधार लिहा.

4. 1874 ते 1920 या कालखंडातील मराठी समीक्षेची वाटचाल कशी झाली ? ते विशद करा.

किंवा

1921 ते 1945 या कालखंडातील समीक्षकांचे कार्य स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) साहित्याचा आस्वाद व आकलन

(2) समीक्षक तशी शैली

(3) समाजशास्त्रीय समीक्षापद्धती

(4) समीक्षक रा. श्री. जोग

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**]

[Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[5502]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (प्राचीन/अर्वाचीन)

(प्राचीन-संत तुकाराम)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. संत तुकारामांच्या व्यक्तिमत्वाची जडणघडण त्यांच्या अभंगांच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

''संत तुकारामांचे अभंग म्हणजे त्यांचे पारमार्थिक आत्मचरित्र होय'' हे स्पष्ट करा.

2. 'आनंदाचे डोही आनंद तरंग। आनंदची अंग आनंदाचे॥' या अभंगाद्वारे संत तुकारामांची साधकावस्था स्पष्ट करा.

किंवा

संत तुकारामांची साधकावस्था त्यांच्याच अभंगाद्वारे विशद करा.

3. एक युगप्रवर्तक संतकवी व तत्त्वज्ञ म्हणून संत तुकारामांचा परिचय करून द्या.

किंवा

'संत तुकारामांचे अभंग म्हणजे तत्कालीन समाज जीवनाचे प्रतिबिंब होय' या विधानाचा परामर्श घ्या.

munotes.in

4. 'तुका म्हणजे आता। उरलो उपकारापुरता' या अभंगाची समर्पकता स्पष्ट करा.

किंवा

संत तुकारामांच्या अभंगवाणीद्वारे त्यांची समाजसुधारणाविषयक भूमिका स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संत तुकारामांनी इतर संतांवर केलेले अभंग

(ब) संत तुकारामांचे विठ्ठल माहात्म्य

(क) 'आम्हा घरी धन, शब्दांचीच रत्ने' या अभंगाचा भावार्थ

(ड) तुकोबांच्या अभंगांतील नाममाहात्म्य.

munotes.in

(अर्वाचीन-द.ता. भोसले)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. एक प्रतिभावंत ग्रामीण लेखक म्हणून द.ता. भोसले यांच्या परिचय करून द्या.

किंवा

'ग्रामीण जीवन दर्शन हा द.ता. भोसले यांच्या लेखनाचा स्थायीभाव आहे' सोदाहरण स्पष्ट करा.

munotes.in

2. डॉ. द.ता. भोसले यांच्या कथांची वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

किंवा

'जन्म' आणि 'पाऊस' या कथासंग्रहाचे गुणविशेष स्पष्ट करा.

3. 'मी आणि माझा बाप' या कादंबरीचे कथानक विशद करा.

किंवा

'इथे फुलांना मरण जन्मता' या कादंबरीचे अंतरंग उलगडून दाखवा.

4. 'पार आणि शिवार' या ललित लेखनातून ग्रामविश्वाचे दर्शन कसे घडते ? ते साधार लिहा.

किंवा

'बाळमुठीतील दिवस या ललित लेखनाचे वेगळेपण सोदाहरण लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) 'अगं अगं म्हशी' मधील कथानक

(ब) डॉ द.ता. भोसले यांची भाषाशैली

(क) 'परिघावरची माणसं'ची भाषाशैली

(ड) 'आठवणीतला दिवस'चे आशयविश्व.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**8**

Seat No.	

[5502]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-8 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(1) लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकसाहित्य म्हणजे काय हे सांगून 'लोक' आणि 'साहित्य' या पदांचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

लोकसाहित्याचे भाषाशास्त्र, धर्मशास्त्र व मानसशास्त्राशी असणारे अनुबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

2. लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची भारतीय परंपरा स्पष्ट करून आधुनिक काळातील लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे विशेष प्रयत्न सविस्तर सांगा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची शास्त्रे, कला आणि साहित्य या संदर्भात आवश्यकता स्पष्ट करा.

3. लोकसाहित्याचा मानवी संस्कृतीशी असणारा संबंध सविस्तर लिहा.

किंवा

लोकसाहित्य आणि अर्वाचीन साहित्याचा अनुबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

4. लोकसाहित्यातील लोकसंस्कृतीच्या विविध अंगाचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोककला व सामाजिक-भाषिक संकेत यांचा परस्परसंबंध सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा **:**

(1) लोकसाहित्याचे प्रयोजन

(2) लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे संप्रदाय

(3) लोकसाहित्य आणि महाकाव्ये

(4) उखाणे आणि कोडी.

munotes.in

[5502]-304

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सौंदर्यशास्त्र आणि नवे शोध यांच्या परस्परपूरकतेची चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षाशास्त्र यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

2. सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान यातील परस्परसंबंधाची चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यविधान आणि द्विध्रुवात्मकता यातील परस्परसंबंधाचा परामर्श घ्या.

3. सौंदर्यसिद्धांत म्हणून आविष्कारवाद व क्रीडासिद्धांत याविषयी चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यसिद्धांतातील लयसिद्धांताची सविस्तर माहिती लिहा.

4. सौंदर्यानुभव व व्यावहारिक अनुभव यातील वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यानुभवातील ज्ञानशक्तींचे मुक्तमेलन याविषयी सविस्तर माहिती द्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) सह-अनुभूतीचा सिद्धांत

(2) सौंदर्यविधान आणि तार्किकता

(3) भावनानिष्ठतेचा सिद्धांत

(4) सौंदर्यानुभवातील तटस्थता.

munotes.in

[5502]-304

(३) लेखनविद्या व निबंध लेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सामाजिक व्यवहारातल्या संवादाचे कार्य उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.

किंवा

संवादप्रक्रियेतील प्रमुख घटक सांगून संवादप्रक्रियेतील अडथळे कशामुळे उत्पन्न होतात ते लिहा.

2. मानवी जीवन हे भाषिक व्यवहारावरच सर्वरची कसे अवलंबून असते, ते साधार लिहा.

किंवा

मानवी जीवन व भाषिक व्यवहार यांचा सहसंबंध उलगडून दाखवा.

3. अर्थाचे संवादप्रक्रियेतील महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

अर्थनिर्मिती मागील निकषांचे सोदाहरण विवेचन करा.

4. शासकीय व न्यायालयीन क्षेत्रातील भाषेचे स्वरूप व विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

भाषेच्या प्रगत तंत्रसाधनांचा संवाद सुविधांवर झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संवादप्रक्रियेचे महत्त्व

(ब) संदेशवहनाची भाषा

(क) कार्यालयीन परिभाषा

(ड) संभाषण कौशल्य आणि मराठी भाषा.

munotes.in

[5502]-304

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. राजकीय, सामाजिक व राष्ट्रीय जीवनातील निबंध या वाङ्मयाचे वैचारिक अधिष्ठान स्पष्ट करा.

किंवा

'चिपळूणकरांच्या निबंधमालेमुळे महाराष्ट्राचा सामाजिक, शैक्षणिक व सांस्कृतिक विकास झाला' या विधानाचा परामर्श घ्या.

2. लोकहितवादींच्या शतपत्रातील वैचारिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

'मराठीतील वैचारिक साहित्य ज्ञानकेंद्री होते' हे विधान स्पष्ट करा.

3. मुकुंदराव पाटील व विनोबा भावे यांच्या वैचारिक साहित्याचा आढावा घ्या.

किंवा

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.

4. श्री. म. माटे, गं. बा. सरदार व दि. के. बेडेकर यांच्या लेखनातील वैचारिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

munotes.in

किंवा

आचार्य जावडेकर व पु. ग. सहस्त्रबुद्धे यांच्या साहित्यातील वैचारिकता स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) ताराबाई शिंदे यांचे 'स्त्रीपुरुष तुलना'

(ब) बाळशास्त्री जांभेकरांचे कार्य

(क) बाबासाहेब आंबेडकरांचा वैचारिक दृष्टिकोन

(ड) महात्मा फुले यांचे विचारधन.

munotes.in

[5502]-304

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य सर्जनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा

किंवा

साहित्य निर्मिती प्रक्रियेसंबंधी पाश्चात्य विचारवंतांनी मांडलेल्या मतांचा मागोवा घ्या.

2. कथा व कादंबरी या वाङ्‌मय प्रकारांचे विशेष सांगा.

किंवा

'नाटक ही रंगमंचीय कला आहे' हे विधान नाट्यप्रकाराच्या विशेषांआधारे स्पष्ट करा.

3. स्वैर साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप साधार स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य प्रकार निर्मितीत भाषा व वाचन यांचे महत्त्व विशद करा.

4. साहित्य प्रकारांची जाणीवपूर्वक निर्मिती करताना करावयाच्या पूर्वतयारीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

प्रकारनिष्ठ साहित्यनिर्मिती व स्वैर निर्मितीतील फरक सांगा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) साहित्य सर्जन आणि भारतीय विचारवंत

(2) कवितेचे विशेष

(3) साहित्य प्रकार आणि पूर्वपरंपरेचे ज्ञान

(4) 'वृक्षसंवर्धन' या विषयावरील निबंधलेखनाची पूर्वयारी.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. वृत्तसंकलन म्हणजे काय ते सांगून वृत्तसंकलन प्रक्रियेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

लोककला व लोककलावंत यांच्या संदर्भातील वृत्तसंकलनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. मुद्रित माध्यमासाठीच्या जाहिरातीचे घटक व रचनाविशेष यांची चर्चा करा.

किंवा

श्राव्य माध्यमासाठी नवीन आलेल्या नाटकाची जाहिरात संहिता तयार करा.

3. कथेचे पटकथेत रूपांतर करताना कोणकोणते बदल करावे लागतात ते लिहा.

किंवा

'माध्यमनिहाय पटकथेचे स्वरूप बदलते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

P.T.O.

4. इतर साहित्य प्रकाराहून पटकथा कशी वेगळी असते, ते सांगा.

किंवा

पटकथेच्या संदर्भात विशेष भाषिक कौशल्यांची चर्चा करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) मालिकेचे वृत्तसंकलन

(2) दृक्-श्राव्य माध्यमाच्या जाहिरातीचे विशेष

(3) पटकथेची संकल्पना

(4) रूपांतर कौशल्य.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-6

साहित्य—समीक्षा व संशोधन

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संशोधनाच्या विविध व्याख्या सांगून संशोधनाची विविध प्रयोजने स्पष्ट करा.

किंवा

संशोधनाच्या प्रयोजनानुसार संशोधनाचे स्वरूप कसे बदलते ते सोदाहरण लिहा.

2. लेखकाचा अभ्यास करताना कोणकोणत्या घटकांचा विचार करणे महत्वाचे आहे ? ते स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयीन संशोधनाची व्याप्ती व स्वरूप स्पष्ट करा.

3. 'संशोधनाद्वारे सामाजिक व सांस्कृतिक अनुबंधाचा शोध घेता येतो' हे विधान स्पष्ट करा.

किंवा

संशोधनात साहित्य व इतर ज्ञानशाखांचा असणारा अनुबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

4. मराठीतील लोकसाहित्यविषयक संशोधनाचा आढावा घ्या.

किंवा

भाषाविषयक संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) संशोधनाची साधने—नियतकालिके

(*ii*) साहित्य आणि सौंदर्यशास्त्र

(*iii*) लोकसाहित्याच्या संशोधन पद्धती

(*iv*) भाषाशास्त्र-संशोधक.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**3**

Seat No.	

[5502]-403

M.A. (Part-II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

(विशेष लेखकाचा अभ्यास)

(प्राचीन/अर्वाचीन)

(प्राचीन-संत तुकाराम)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. संत तुकारामांच्या अभंगांतील काव्यछंदांचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

संत तुकारामांच्या अभंगांतील लोकमाध्यमांचे स्वरूप सांगा.

2. संत तुकारामांच्या अभंगांत आलेल्या बोलींचा परिचय करून द्या.

किंवा

संत तुकारामांच्या अभंग काव्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. 'आपुले मरण पाहिले म्या डोळा। तो जाहला सोहळा अनुपम' या अभंगाचा भावार्थ सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

नीतिभ्रष्ट, आचारभ्रष्ट, आपमतलबी या प्रवृत्तींविषयी संत तुकारामांची भूमिका साधार लिहा.

munotes.in

4. 'विद्रोही संत' म्हणून संत तुकारामांची ओळख करून द्या.

किंवा

'जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभुती। देह कष्टविती परोपकारे' या अभंगाचे मर्म साधार स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी **दोहोंवर** टिपा लिहा :

(1) तुकोबांच्या अभंगांची शैलीमीमांसा

(2) संत तुकारामांच्या अभंगातील सामर्थ्य स्थळे

(3) संत तुकारामांच्या अभंगांचे लोकतत्त्वीय विशेष

(4) कीर्तन माहात्म्यपर अभंगांचा आशय.

munotes.in

[5502]-403

(अर्वाचीन-द. ता. भोसले)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. द. ता. भोसले यांच्या साहित्यातून लोकसंस्कृतीचे दर्शन कसे घडते? ते सांगा.

किंवा

'कुमारांचे कर्मवीर' या पुस्तकातून कर्मवीरांच्या कार्यकर्तृत्त्वाचा वेध द.ता. भोसलेंनी कसा घेतला आहे. ते लिहा.

2. संत गाडगे महाराजांच्या जीवन चरित्राचा वेध द.ता. भोसलेंनी कसा घेतला आहे, ते स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसंस्कृतीच्या दृष्टीने द.ता. भोसलेंच्या 'संस्कृतीच्या पाऊल खुणांची' ओळख करून द्या.

3. 'ग्रामीण बोलीचा शब्दकोश' या द.ता. भोसले यांच्या ग्रंथाचे महत्त विशद करा.

किंवा

द.ता. भोसले यांची ग्रामीण साहित्याविषयीची भूमिका स्पष्ट करा.

4. बदलत्या ग्रामीण जीवनाविषयी द.ता. भोसले यांनी कोणते विचार व्यक्त केले आहेत? ते सांगा.

किंवा

एक ग्रामीण लेखक म्हणून द.ता. भोसलेंचे वेगळेपण विशद करा.

5. खालीलपैकी **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) 'चावडीवरचा दिवा' मधील लोकजीवन

(2) संत गाडगे महाराजांचे अंधश्रद्धेविषयीचे विचार

(3) ग्राम संस्कृतीचे वेगळेपण

(4) लोकसंस्कृतीचा उपासक : वासुदेव.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5502]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

munotes.in

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मराठीतील लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य स्पष्ट करा.

किंवा

'लोकसाहित्याचे स्वरूप प्रदेशानूसार विविध रूप धारण करते'—कसे ते सांगा.

2. लोकगीतातील कथागीते, साखळीगीते व लौकिकगीते स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्यातील लोककथांच्या उत्पत्तीसंबंधीचा विचार सांगून अद्‌भूत कथा व परीकथा यांचा परिचय करून द्या.

3. महाराष्ट्र लोकसंस्कृतीचे उपासक भुत्ये, पोतराज, दरवेशी इत्यादींचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोकसाहित्यातील लोकनाट्याचे स्वरूप व परंपरा स्पष्ट करा.

4. दुर्गा भागवत व रा. चिं. ढेरे यांच्या लोकसाहित्यिविषयक कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासास साहाय्यभूत असणाऱ्या महत्त्वपूर्ण संस्थाचा सविस्तर परिचय करून द्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) श्रमगीते

(2) दंतकथा व त्यांचे प्रकार

(3) लळीत

(4) गोंधळ व जागरण परंपरा.

munotes.in

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सौंदर्यभावनेचे स्वरूप व कार्य विशद करा.

किंवा

''सौंदर्यभावना केवलस्वरूपी, परिस्थिती निरपेक्ष व हेतूशून्य असतात,'' या मर्ढेकरांच्या मताचे साधार विवेचन करा.

munotes.in

2. 'रूप' म्हणजे काय ते सांगून रूपविषयक विविध निकषांचा परिचय करून द्या.

किंवा

ॲरिस्टॉटलच्या 'रूप' विषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

3. भावनात्मक समधानतेच्या संकल्पनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'साहित्यकृतीच्या आस्वादाने मानवाची अनुभवक्षमता वाढते.' साधार चर्चा करा.

4. सौंदर्यशास्त्र व समीक्षाशास्त्र यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

समीक्षकास सौंदर्यशास्त्रीय अभ्यासाची आवश्यकता का आहे ? ते लिहा.

5. कोणत्याही **दोहोंवर** टिपा लिहा :

(1) सौंदर्यभावना व जीवशास्त्रीय भावना

(2) भारतीय रूपविचार

(3) कलाकृतीचे अर्थपूर्ण रूप

(4) सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्यविचार.

munotes.in

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. अभिव्यक्तिचे माध्यम म्हणून भाषा मानवी जीवन व्यवहाराला कशी पोषक ठरते ते लिहा.

किंवा

मानवी जीवनातील भाषा व्यवहाराचे स्थान व महत्त्व विशद करा.

2. साहित्याच्या भाषेचे विविध विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याची भाषा आणि प्रसार माध्यमांची भाषा यातील साम्य-भेदाची चर्चा करा.

3. वर्तमानपत्रासाठी लेखन करताना कोणती पथ्ये पाळावीत ते लिहा.

किंवा

दृकश्राव्य माध्यमांसाठी जाहिराती लेखन करताना कोणती पथ्ये पाळावी लागतात ? चर्चा करा.

4. जनसंपर्कासाठी कोणत्या भाषिक कौशल्यांची आवश्यकता आहे ते साधार लिहा.

किंवा

निबंधलेखनाचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संवाद आणि प्रसार माध्यमे

(ब) संपादन कौशल्ये

(क) जीवन व्यवहारात भाषेचे स्थान

(ड) प्रसार माध्यमांची भाषा.

munotes.in

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. समाजाच्या सांस्कृतिक जडणघडणीस साहित्य प्रेरक ठरते, हे स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

2. कलारूप आणि सामाजिक परिस्थिती यांचे दर्शन साहित्यातून कसे व्यक्त होते ? ते स्पष्ट करा.

किंवा

लेखक व त्याचे साहित्य यांच्या निर्मितीस सामाजिक प्रेरणा कारणीभूत असते. कसे ते स्पष्ट करा.

3. साहित्य आणि वाचक यांच्यातील परस्परसंबंध विशद करा.

किंवा

पुरोगामी साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. तेन व मार्क्स या विचारवंतांचा परिस्थितीनिष्ठ दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

लेखकाच्या साहित्याची शैली आणि भाषाविशेष यांची सोदाहरण चर्चा करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) साहित्य व समाज परस्परबंध

(ब) स्वातंत्र्य चळवळ आणि मराठी साहित्य

(क) ऐतिहासिक मूल्य आणि साहित्यनिर्मिती

(ड) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे हेतू.

munotes.in

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य निर्मितीच्या शक्तींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य निर्मिती प्रक्रियेतील समस्या सांगून प्रतिभाशक्तीचे महत्व सांगा.

2. साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेत प्रसारमाध्यमे कशी व कितपत सहाय्यभूत होतात ? चर्चा करा.

किंवा

'साहित्य हे समाजाचे अपत्य असते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

3. ॲरिस्टॉटलचा अनुकृती सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

'साहित्यकाची भाषा त्याच्या साहित्यनिर्मितीला एक विशिष्ट रूप प्राप्त करून देते', या मताची चिकित्सा करा.

4. साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेसंदर्भात पाश्चात्य मीमांसकांची मते विशद करा.

किंवा

साहित्याच्या प्रयोजनांचा परिचय करून द्या.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) कल्पना व चमत्कृती शक्ती-फरक

(2) साहित्य निर्मितीतील रसिकांचे स्थान

(3) प्रतिभेचे प्रकार

(4) साहित्यनिर्मिती आणि कालतत्व.

munotes.in